

Entrevista amb MARIA BARO i ..... (Girona 21 setembre 1994)

Nascuda a Santa Eugènia (Girona) el 1909. Es trasllada a viure a Barcelona amb els seus pares quan té 6 anys i fa els estudis a Barcelona. El 1923 comença els estudis de magisteri a l'Escola Normal de Barcelona. L'ambient d'aquesta Escola era molt "edat mitjana". Fa la carrera que dura 4 anys i als 18 ja és mestra. El primer poble que va de mestra és Antius, poblet de l'ajuntament de Callús (Bages), a la vora de Súria i Manresa. Es una escola particular de la colònia fabril, i hi va per substituir una seva amiga. Hi està un any i mig. Té nenes i nens, està sola però es relaciona amb altres mestres veïnes.

Dividia el grup de 30-35 alumnes que tenia a classe en tres o quatre seccions i "quan no podia atendre els petits els grans m'ajudaven; em penso que ho feien tots els mestres que teníem unitàries. Algunes vegades anaven a fer classes a fora perquè hi havia un pinar molt maco. Les classes les fèiem en castellà. La mainada era quasi tota catalana, n'hi havia alguns de castellans, molt pocs, potser dos famílies".

"Quan va venir la República jo era a Súria perquè feia de sagristana d'una capelleta que teníem i havia d'anar a Súria a portar les estovalles. Me'n recordo ben bé. Hi havia un desbordre de gent".

El 1931 surt una plaça interina a Prats de Lluçanès i hi està 3 anys. Allà tenia pàrvuls, que és lo que li agradava, es pensa que eren de 4 a 6 anys i hi havia dos mestres: un home i una dona. Ja ensenyaven en català. La mainada era tota catalana. Vivia a la fonda. Encara era soltera. Està tot el curs demanant l'estufa i li donen el mes d'abril! Anava cada dia a casa l'alcalde a demanar-la. El tema polític entre els mestres de l'escola no es notava gaire i la relació amb els altres mestres era bona. "A Prats no els hi agradava gens que hi hagués escolars perquè tothom era molt reaccionari. Els hi molestava que hi hagués una escola més, malgrat que era un avantatge per ells. Regals no en vaig tenir cap".

Fa els Curset a Girona. El juliol del 1934 es casa, el marit fa de farmacèutic a Santa Eugènia i ella va i ve cada dia amb cotxe a Bonmatí i s'hi està fins que acaba la guerra. A Bonmatí de mestre de nens hi havia en Cèsar Ballesta (de Cadaqués), després va venir un mestre que es deia Nonell (de Bordils?). Durant la guerra faig classes amb penes i treballs perquè se'n va anar el mestre i jo havia de tenir nois i noies... Un desastre!

El seu marit no és mestre, és barceloní i fa de farmacèutic a Santa Eugènia i té els pares que viuen a l'Argentina. Políticament era de la Unió Socialista de Catalunya (USO) i és un dels fundadors del PSUC a Barcelona. Es diu:.....

Entra a França amb l'exèrcit, ell treballava en un hospital de l'exèrcit. Surt per Prats de Molló. Està a Agda i Argelers. Està en una barraqueta que en Cambó els hi va construir i treballa a la farmàcia, no estaven tan malament com el que havien de dormir sobre de la sorra. El meu marit tenia un retrato d'en Pepet Gitano i el va posar a l'infermeria perquè tots els de Girona veiessin en Pepet Gitano i així tenia localitzats tots els de Girona. Quan surt del camp de concentració es queda a França i fa de farmacèutic en un hospital que es deia "Varsòvia" i deien que hi havia tots els rojos, a Toulouse. No pot anar a Buenos Aires fins a 16 anys després d'ella; tenia l'esperança que fos ella que tornés, però no va poder ser. Intenta marxar, des de Marsella, cap a Mèxic, però no pot fer-ho perquè hi arriba primer l'exèrcit alemany. Mentrestant està a França. Es va moure

de molts llocs, perquè quan era en un lloc era perseguit. M'escrivia cartes i em deia "no escriguis aquí", ja t'escriuré jo. També va estar a Marsella treballant forçosament pels alemanys. No torna a Espanya, primer perquè no pot, després per convicció.

Després de la guerra civil ve la depuradora. Ens tenen un mesos sense treballar però ens paguen. La Comissió depuradora acusa; a mi m'acusen de que anava a manifestacions públiques i jo sóc una persona que des de petita no volia anar a la plaça perquè no m'agradaven les empentes i encara em passa lo mateix". La comissió depuradora la trasllada dues vegades (cosa no gaire freqüent) a Albons, hi està poc temps i estava com una reina: hi havia menjar... I havia guanyat!. M'envien a Albons "provisionalment" i jo em pensava que després em tornarien a fer anar a Bonmatí! i no va ser així. "Però perquè m'havien de fer dos trasllados si no teníem diners ni menjar. Fastidiaven el que podien". A Albons es cuida de les nenes i hi ha un mestre que es cuida dels nens. El grup d'alumnes és molt nombrós, entre 50-60. L'aula estava situada al mateix edifici de l'Ajuntament i una de les seves preocupacions és que les nenes estiguessin quietes i no destorbessin. Les classes encara que s'havien de fer en castellà es feien "una mica de tot" perquè de castellà no en sabien gaire.

Després la traslladen a Baget, any 1940. Hi va amb la seva filla, petita, que té tres anys. No hi ha carretera. "Per viure-hi era espantós perquè no hi havia cap carnisseria ni cap colmado, només hi havia una fleca. Havies d'encarregar les coses al carter que anava cap a Olot perquè et portés les coses de menjar". Al poble hi havia poquíssima gent i de nens a l'escola n'hi havia 8 o 12, quant n'hi havia més. Ella té nenes i hi havia un mestre pels nens. Fa servir un llibre d'en Junquera. L'inspector, mossèn Dorca, la va a visitar una vegada. Les escoles estaven a l'Ajuntament, no tancaven la porta. S'està a l'hostal, a can Jeroni. "A Baget jo ja tenia mig pensat anar cap allà, i trobar-me amb el meu marit a l'Argentina". Demana l'excedència per anar-se'n a l'Argentina, a Buenos Aires, on hi viuen els seus sogres, amb l'esperança de poder-se reunir ben aviat amb el seu marit que estava exiliat a França. Els sogres fan les gestions perquè pugui marxar. No li concedeixen l'excedència i marxa igual, el 1942 cap a l'Argentina, amb el vaixell que se'n deia "Buena Esperanza" i amb els papers en regla.

Després de l'amnistia demana per reingressar i resulta que els seus papers no són enlloc, que no figura com a mestra. Diuen que un foc els va cremar, que no hi ha cap arxiu. Ella, però, té una còpia dels papers legalitzats per l'advocat Genover i això la va salvar. Això li permet cobrar pensió. Però no consta que se li hagi concedit l'excedència (que ella havia demanat) sinó com si hagués abandonat el destí. Cobra per 9 anys de servei. No li reconeixen els tres darrers anys.

A Buenos Aires no treballa en el camp de l'ensenyament, fa tasques administratives en una empresa. Es troba amb altres catalans exiliats però no hi ha cap mestre. Amb el seu marit no es retroben a l'Argentina fins al cap de 16 anys!.